

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE BOKKENRIJDERS

Historisch massaspektakel in 3 bedrijven

door

Dirk Dobbeleers

Muziek: Luc van den Bergh

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

1998

Nr. 2540

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE BOKKENRIJDERS* op te voeren moet de naam van auteur *DIRK DOBBELEERS* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de componist, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1998/0220/037
ISBN- 978- 90-385-0548-0

© 1998 Toneelfonds J. Janssens/ Dirk Dobbeleers
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INLEIDING

De meeste mensen hebben al wel eens over de bokkenrijders gehoord. Ze werden afgeschilderd als verkrachters, moordenaars en plunderaars. Het zou om een duizendkoppige bende gaan die, ruw geschat, van 1740 tot 1795 (weliswaar met onderbrekingen) opereerde in grote delen van Belgisch en Nederlands Limburg. Maaseik, Bree, Neeroeteren, Wellen, Valkenburg, Meerssen en het Duitse Herzogenrath waren de belangrijkste centra.

Recent bronnenonderzoek toont echter aan dat de bendeleden vooral arme, noodlijdende sukkelaars waren die vaak hun onheil zochten in de drank. De talrijke oorlogen, het mislukken van de oogst en de runderpest hadden de boerenbevolking ertoe gedwongen voor de misdaad te kiezen. Het was stelen of van honger creperen.

We kunnen dus niet ontkennen dat er in Belgisch en Nederlands Limburg misdaden gepleegd werden. Maar moorden en verkrachtingen kunnen hen nauwelijks ten laste gelegd worden.

De historici, die zich tegenwoordig verdiepen in de bokkenrijderij, zijn er dan ook van overtuigd dat de bokkenrijders zoals ze tweehonderd jaar beschreven werden niet bestaan hebben. Ook ik sluit me bij deze mening aan.

Volgens mij is “bokkenrijderij” alleen maar de verzamelnaam waaronder alle misdaden geplaatst werden. Zou men minder en minder ernstige misdaden ontdekken als men voor eenzelfde periode een even groot willekeurig gebied onderzoekt?

Misschien vraagt u zich nu af hoe men dan aan duizend misdadigers geraakt. Het antwoord op deze vraag moeten we zoeken in de gerechtelijke procedure. In de achttiende eeuw kon een misdadiger pas terechtgesteld worden als hij bekend had. Maar... om die bekentenis af te dwingen mochten de rechters wel gebruik maken van urenlange, mensonwaardige folteringen.

Sommige bendeleden bekenden onder tortuur dat ze op bokken door de lucht vlogen om ergens te gaan stelen. Vandaar hun naam. Dat het gewone, analfabete volk deze onzin geloofde, kunnen we nog aannemen. Maar de rechters? Zij konden deze fantastische verhalen echter gebruiken om aan dat volk te bewijzen dat de zogenaamde bokkenrijders een verbond met de duivel gesloten hadden. Zo'n misdadigers mochten op de pijnbank hard aangepakt worden en later wreed terechtgesteld worden. Bovendien moesten de rechters aan de slachtoffers van de misdrijven laten zien dat ze zich wel degelijk met de criminele problemen bezighielden.

Wie in de handen van de beul belandde, bekende schuldig of niet. Een schuldbeekentenis was vaak nog niet voldoende, er moesten ook namen van medeplichtigen vallen. De slachtoffers van de tortuur noemden vaak maar wat namen die hen te binnen schoten, om van de pijn verlost te zijn. Ook die bekenden op de pijnbank en noemden op hun beurt nieuwe namen. Dergelijke rechtspraak levert meer namen op dan schuldigen. Objectief kunnen we deze gang van zaken alleszins niet noemen.

Een voorbeeld om deze stelling duidelijk te maken. Toen de kerk van Beegden overvallen werd, waarschuwde een buurtbewoner de koster dat er nog licht in de kerk brandde. Deze was er zeker van dat hij het licht gedoofd had. Hij

vermoedde dan ook dat er ingebroken werd. Hij sloeg alarm. De rovers vluchtten de kerk uit. De koster zag vier mannen lopen. Enkele Beegdenaren kwamen op het alarm af. Ze zetten de achtervolging in. Ze slaagden erin een van de bandieten in te halen. Hij werd met een deel van de buit gearresteerd. Hij bekende en noemde drie medeplichtigen. Toen later al dan niet vermeende bokkenrijders van Maaseik en Neeroeteren op de pijnbank over deze kerkdiefstal ondervraagd werden, bekenden zij hem ook. In totaal noemden zij meer dan tachtig medeplichtigen. Nochtans had de koster maar vier bandieten zien lopen.

Misschien vraagt u zich af of er dan niemand het opnam voor deze sukkelaars. De advocatuur stond nog in haar kinderschoenen en beroep aantekenen kon niet in criminele zaken. Wat echter het meeste doorwoog was het feit dat de bokkenrijders een godslasterende eed afgelegd hadden. Ze verwierpen God en beloofden trouw aan de duivel. Ze vertraptten hosties en braken stukken van het kruisbeeld.

Het gerecht gebruikte deze heiligschennis om er haar hardhandige optreden tegen de bende mee te rechtvaardigen.

Ik zou nog een tijdje kunnen doorgaan over de doelstellingen van de bokkenrijders, hun overvallen, de beroepsachtergrond van de bendeleden, hun wrede terechtstellingen en de talrijke schilderachtige legendes die ook nu nog de ronde doen. Meer dan vier jaar heb ik mij in de geschiedenis van de bokkenrijders verdiept en dat kan je natuurlijk niet samenvatten op één of twee bladzijden.

Die vier jaar opzoekwerk heb ik gebundeld in een standaardwerk over de bokkenrijders. Als alles goed gaat, zou dat boek klaar moeten zijn rond nieuwjaar 1999. Voor meer informatie kan u steeds terecht bij de auteur : Dirk Dobbeleers, Victor Driessensstraat 47, 2018 Antwerpen, tel. 03/216.32.04.

Hoe heb ik nu het stuk opgevat? Ik wou geen stuk schrijven dat enkel de sensationele en historisch op los zand gebouwde kant van de bokkenrijders belichtte. Ik wou me niet beperken tot de straffe verhalen die onder het volk leefden... en zelfs nu nog leven. Ik wou ook stilstaan bij de honger en ellende die een deel van de bevolking tot misdaden aanzette. Tenslotte wijd ik ook een hoofdstuk aan de houding van het gerecht. Zij moesten kost wat kost een zondebok hebben voor de misdaden die in hun streek gepleegd werden.

Begrijpt u nu de titel? Wat men twee eeuwen als waarheid over de bokkenrijders geslikt heeft - een massabende die moordde, plunderde en verkrachtte - blijkt bij nader historisch onderzoek waanzin te zijn. De tortuur perste de bekentenissen uit vaak onschuldige slachtoffers.

PERSONAGES

(onbeperkte bezetting)

De bokkenrijders:

Moeder, Barbara Geurts

Vader, Joannes Offermans

Oom, Baltus Offermans

Buurman, Mees Van Mechelen

Buurvrouw, Katrijn Houben

Hun dochter Lotte

Mathias Luyten, knecht bij boer Frijns

Andreas Packbier, neef van Baltus Offermans, ex-soldaat

Arnold Walraven, schoenmaker, weduwnaar met 5 kinderen

Maria Raemaekers, een dievegge die niets met de vorigen te maken heeft

(Deze namen zijn fictief. Al komen we de achternamen wel ergens in de bokkenrijdersgeschiedenis tegen.)

De slachtoffers :

Boerin Frijns

Haar dochter

De meid, Liesbeth Truyens

Boer Frijns

Een vrouw en haar 2 dochters : zij worden mishandeld

Het gerecht :

De schout

Schepen 1, schepen Janssen

Schepen 2, de griffier

Schepen 3, schepen Schoonbrood : hij werd ook het slachtoffer van een overval

Wetsdokter Franssen

De beul

Wachter 1

Wachter 2

Priester (= een figurant)

Dan is er ook nog de marktzanger

Hij moet gedurende heel het stuk het geweten van de toeschouwers bespelen.

Globaal gezien ziet de rolverdeling er als volgt uit :

- * 9 vrouwen
- * 1 meisje
- * 17 mannen

Uiteraard zijn er dubbelrollen mogelijk. Er kunnen ook naar hartelust figuranten ingeschakeld worden.

DECOR

Het “hoofd”decor moet als boerderij en als folterkamer kunnen dienst doen.

1) De boerderij : Een aantal elementen moet voor de aankleding zorgen : een alkoof (een slaapplaats met een gordijn of houten luiken afgemaakt), een tafel met schragen, enkele houten stoelen, een eenvoudige kast (of enkele kisten). Er kan ook een godsdienstige spreuk aan de muur hangen.

2) Een theatertje dat met een dubbel gordijn kan afgesloten worden. In dit deel is er ook een altaartje (met kaarsen en een afgekapte hand) nodig.

3) De folterkamer : De binnenhuisinrichting van daarnet valt weg en maakt plaats voor strozakken en een balk waaraan de gevangenen vastgeketend liggen. De rechters zitten achter een lange tafel. De stoelen mogen iets sjiaker zijn. De foltertuigen zullen wel voor de noodzakelijke beangstigende sfeer zorgen.

4) De terechtstelling : Daarvoor zijn een eenvoudige galg, een houten wurgpaal en een rad (of sint-andrieskruis) nodig.

REKWISIETEN

- Jeneverfles en glaasjes
- Heel wat achttiende-eeuwse zaklantaarns, kaarsen en olielampen.
- Een justitieroede : dit is een bloedrood, haagdoorn stokje van ongeveer een duim dik en anderhalve el lang met bovenaan een knop met gouden eikels.
- Een houten kruiwagen met een gat erin, over dit gat staat een kist of een mand.
- Bokken- en geitenkappen
- Grote plakaten met daarop verwijzingen naar de bokkenrijders voor de marktzanger.
- De volgende foltertuigen :
  - * De duimschroeven bestonden uit een soort ring die in twee helften om de duim werd gelegd. Door een vleugelmoer aan te draaien werden de gewrichten van de duim samengeknepen.
  - * De Spaanse laarzen : de betichte werd op een houten zit met de armen omhoog tegen de muur vastgebonden. Zijn blote benen werden tussen twee stijlen gekneld. De beul kon die aandraaien. Hij kon ook wiggen tussen het been en de planken slaan zodat het been meer en meer geklemd geraakte.

* Het tortuurpaard was een houten stelling in de vorm van een paard. De voeten van de beklaagde, die de grond niet raakten, werden aan de poten van het toestel vastgemaakt. Meestal werd het slachtoffer voor een vuur gezet. Aan zijn handen en voeten werden gewichten gehangen. Rond de hals deed de beul een ring met spijkers aan de binnenzijde. Aan de buitenkant van de halsband bevonden zich vier ijzeren ringen. Daaraan waren touwen bevestigd. Die werden naar de tegenoverstaande muur gespannen. Om de spijkers van de halsband niet te voelen moest de gefolterde het hoofd zo recht mogelijk houden. Zakte het hoofd naar voren - en daar zorgde de vermoeidheid wel voor - dan drongen de spijkers in het vlees. De beul sloeg soms ook nog met stokken op de touwen.

INLEIDING

(Een marktzanger zingt een lied. Hij illustreert dat met een aantal grote plakkaten. Hij kan eventueel ook gebruik maken van eenvoudige rekwisieten. In dat lied stelt hij de bokkenrijders en hun activiteiten voor. De tekst kan gezongen of voorgedragen worden.)

Ze reden op bokken door de lucht.

Menig mens sloeg op de vlucht.

Valkenburg, Herzogenrath,

Neeroeteren, Bree, wees paraat.

Ze zwoeren de duivel hun eed van trouw.

De rijken, 't gerecht zeiden al gauw
dat het moordenaars waren zonder geweten.

Maar wat zou u doen?

Zonder poen
en zonder eten.

EERSTE BEDRIJF

De bokkenrijders vanuit het standpunt van de bokkenrijders.

(We bevinden ons in het huis van de familie Offermans. Vader (Joannes Offermans), moeder (Barbara Geurts), oom (Baltus Offermans), hun burens (Mees Van Mechelen, Katrijn Houben en hun dochter Lotte) zitten aan tafel. Er heerst een rouwsfeer.)

MOEDER : Mijn arme kleine jongen... *(Ze snikt.)* Dood... op enkele dagen tijd.

BUURVROUW : Het noodlot slaat soms hard toe.

VADER : Tegen wie zeg je het, Mees.

BUURMAN : Als er iets is, op je burens kan je altijd rekenen.

VADER : Bedankt! *(Hij doet de borrelglaasjes vol.)*

BUURVROUW : Spijtig dat we niets voor Maarten konden doen.

MOEDER : Jullie hebben je best gedaan, Katrijn. Wij niet...

VADER : *(Hij drinkt zijn borrel jenever in één keer uit.)* Mens, wat bazel je nu allemaal? We hebben gedaan wat we konden. *(Hij giet weer een borrel uit.)*

MOEDER : Met honing in warme melk en wat kruidendrankjes genees je geen tering. We hadden echte medicijnen moeten kopen.

VADER : Die konden we niet betalen, moeder. Het is toch niet onze schuld dat de oogst al drie jaar na mekaar mislukt is?

OOM : En als het weer er voor niets tussen zit, dan jatten soldaten alles wat er op de velden en akkers staat.

VADER : Tegen wie zeg je het, oom Baltus! Die van hierboven is blijkbaar vergeten dat er in Maaseik nog mensen leven die alle dagen in de modder moeten ploeteren om hun kinderen uiteindelijk dan nog van honger en ellende te zien omkomen. Verdomme! *(Moeder maakt een kruisteken. Vader drinkt zijn borrel in één keer uit. Hij giet weer vol. Wanneer hij merkt dat de borrel van zijn buurman leeg is, vult hij die ook.)*

BUURVROUW : Maarten is gelukkig nu. Hij is in de hemel. Dat heeft meneer pastoor zelf gezegd.

VADER : De pastoor heeft gemakkelijk praten. Maarten heeft in de hemel niets te zoeken. Hij moet hier zijn, bij ons. Verdomme! (*Moeder maakt weer een kruisteken terwijl vader zijn borrel leegdrinkt.*)

LOTTE : Kan Maarten nu geen beeldjes meer voor mij snijden?

BUURVROUW : Nee, Lotte! Maarten is nu bij Jezus.

LOTTE : Hebben ze daar geen hout om beeldjes te snijden?

BUURVROUW : Ik weet het niet.

(Lotte wil iets zeggen, maar ze krijgt een hoestbui.)

MOEDER : Dat is een lelijke hoest, Katrijn.

VADER : Wat zullen Mees en jij zeggen als Lotte het geluk heeft om naar de hemel te mogen gaan?

BUURMAN : Joannes heeft gelijk. Wij teren hier allemaal weg, met de goedkeuring van de hoge heren en de kerk.

OOM : De edelen en die van de abdij verpachten het land, dat hen in de schoot geworpen werd, aan ons tegen woekerprijzen. Wie de pacht niet meer kan betalen, laten ze van honger creperen of ze laten hem tegen een hongerloon in de mijnen werken.

VADER : Goed gezegd, oom Baltus! De abdij wentelt zich in de rijkdom en wij wentelen ons in de stront.

BUURMAN : Juist, Joannes! Wie reclameert, wordt ontslagen. Er staan genoeg werklozen te trappelen om hun plaats in te nemen.

OOM : Maar wij laten dat allemaal gebeuren.

VADER : Wat moeten we anders doen? Verdomme! (*Moeder maakt weer een kruisteken.*)

OOM : Het geld halen waar het voor het rapen ligt...

BUURMAN : Hoe bedoel je?

OOM : *(Hij doet teken om de stoelen wat dichtert te schuiven en om de borrels nog eens te vullen. Wat vader ook doet. Lotte hoest. Dat leidt de aandacht van de vrouwen af.)*

MOEDER : Hoelang hoest Lotte al?

BUURVROUW : Een week of drie... *(Lotte blijft hoesten.)*

MOEDER : Heeft ze koorts?

BUURVROUW : Soms. Vond ik maar een klavertjevier. Als je daar vier dagen lang op je nuchtere maag van eet, dan verdwijnt de koorts. Dat zei mijn grootmoeder altijd.

MOEDER : Misschien kan ze beter even gaan liggen. *(Moeder en de buurvrouw verhuizen Lotte naar de alkoof. Terwijl de volgende tekst.)* Is de chirurgijn al geweest?

BUURVROUW : Die komt niet naar arme mensen die geen geld hebben.

MOEDER : Ik zal haar een lepel vliersiroop geven. Baat het niet, dan schaadt het niet.

(Moeder en de buurvrouw buigen zich nu over Lotte. Ze geven een lepel siroop, laten haar eens drinken, voelen hoe warm ze het heeft... Terwijl bekokstoven de mannen het volgende.)

OOM : Boer Frijns zit er warm in. Hij heeft zoveel geld dat hij best wat kan missen.

BUURMAN : Dat is stelen en daar doe ik niet aan mee.

(Op dat moment hoest Lotte.)

OOM : Denk toch eens na, Mees, met dat geld zou je chirurgijn Franssen kunnen betalen. Dan kan je eindelijk fatsoenlijke medicijnen voor Lotte kopen.

BUURMAN : Misschien heb je gelijk.

VADER : Is er geen ander middel?

OOM : Als er een ander middel was, dan zou Maarten nu toch nog leven. Of niet soms?

VADER : Ik denk het wel...

OOM : Dan zijn we het eens. *(Hij vult de glazen nog eens bij.)*

BUURMAN : Stel dat we bij boer Frijns inbreken, zijn we dan wel met genoeg? Tenslotte heeft Frijns heel wat personeel in dienst.

OOM : Je hebt gelijk. We zijn met te weinig. Kennen jullie misschien nog mannen die willen helpen?

BUURMAN : Op Arnold Walraven kunnen we zeker rekenen. Zijn vrouw is vorig jaar gestorven. Hij moet nu alleen voor zijn vijf kinderen zorgen en zoveel verdient hij als schoenmaker niet.

OOM : Mooi zo! Ik heb een neef, Andreas Packbier. Hij heeft jaren in het leger gediend. Hij weet dus van aanpakken. Ik zal morgen met hem praten.

VADER : Stel dat we bij Frijns inbreken, hoe weten we dan waar hij zijn geld bewaart?

OOM : Dat komen we wel te weten. Wees gerust...

VADER : Nee, geen geweld, anders doe ik niet mee.

BUURMAN : Joannes heeft gelijk. Als we hen wakker maken en geweld gebruiken, dan hebben we meer kans om herkend te worden.

OOM : Goed dan, geen geweld!

BUURMAN : Ik heb trouwens een veel beter idee. Ik ken Mathias Luyten nogal goed. Hij is al jaren knecht bij Frijns. Hij weet wel waar we het geld moeten zoeken. Ik zal hem van onze plannen op de hoogte brengen.

VADER : Doe het wel voorzichtig. Stel je voor dat hij alles aan de schout verradt.

OOM : *(Terwijl hij de borrelglazen nog eens vult)* Ga met hem naar de herberg, trakteer hem en praat over de slechte tijd. Zeg dan dat je een middel kent om gemakkelijk veel geld te verdienen. Praat pas over onze onderneming als je zeker bent dat hij zal meedoen.

BUURMAN : Wie verwittigt Arnold Walraven? *(Het is even stil. Oom en de buurman bekijken vader.)*

VADER : Ik ben daar niet zo goed in.

OOM : Geen uitvluchten! Trouwens, je moet er iets voor over hebben om deel te mogen uitmaken van onze genootschap.

VADER : Goed dan! Ik zal mijn best doen.

OOM : Je best doen is niet genoeg.

VADER : Ik doe het!

OOM : Zo mag ik het horen. *(Hij geeft teken aan de buurman om de glazen nog eens te vullen.)* Morgenavond om tien uur verzamelen we aan het Mariabeeldje even voorbij de oude linde aan de driesprong.

VADER : *(Hij neemt zijn borrel.)* Ik denk dat ik morgen veel van dit spul zal nodig hebben.

OOM : Op een nieuw leven. *(Vader en de buurman beantwoorden zijn toast.)*

(De marktzanger zingt weer een strofe van het bokkenrijderslied.)

Ze zwoegden in bloed, zweet en stront.

Niemand die hun motief verstond.

't Was plunderen gaan of creperen

en kruipen voor de hoge heren.

Oorlog bracht armen niets dan ellende,

maar de edelen vormden een grotere bende.

Zij buitten uit zonder deernis,

en lachten om hun gemis.

Ofschoon honger...

een onrecht is.

(Na dit lied komt eerst Baltus Offermans op. Daarna komen Mees Van Mechelen, Joannes Offermans, Mathias Luyten, Andreas Packbier, Arnold Walraven en een mysterieuze onbekende langs alle kanten en met kleine tussenpozen op. Ze hebben allemaal twee of drie lantaarns in de hand om te suggereren dat ze met heel veel zijn.)

OOM : Mees Van Mechelen?

BUURMAN : Ja.

OOM : Mathias Luyten?

ANDREAS : Ja.

OOM : Joannes Offermans?

VADER : *(Weinig overtuigend)* Ja...

OOM : Arnold Walraven?

ARNOLD : Aanwezig.

OOM : Andreas Packbier?

ANDREAS : Tot uw dienst.

OOM : Ik hoor dat jij lang soldaat geweest bent.

BUURMAN : Je hoort het niet alleen. Je ziet het ook aan zijn kledij.

ANDREAS : Ik heb mijn oude legerjas aangetrokken, dan denken ze bij Frijns dat we deserteurs of plunderende soldaten zijn.

VADER : Hola, ik dacht dat het de bedoeling was om de bewoners niet te wekken.

OOM : Natuurlijk niet, maar ze kunnen altijd uit zichzelf wakker worden.

BUURVROUW : Wat zijn jullie allemaal van plan?

OOM : Wie ben jij?

BUURVROUW : (*Ze neemt haar hoed af.*) Katrijn, de vrouw van Mees.

BUURMAN : Mijn vrouw wilde kost wat kost mee.

BUURVROUW : Ja, maar jij hebt me niet verteld dat je ging inbreken. Jij deed zo geheimzinnig dat ik dacht : "Hier moet ik het fijne van weten."

BUURMAN : Nu weet je het. Tevreden?

BUURVROUW : Helemaal niet! Stel je voor dat we gepakt worden, dan belanden we in de gevangenis. Wie zal er dan voor Lotte zorgen? Als ik dit geweten had...

BUURMAN : Je kan nog altijd terugkeren.

OOM : Nee, daar is het te laat voor. Ze weet al teveel, willen of niet... vanaf nu behoort ze tot onze compagnie.

BUURVROUW : Ik durf daar niet binnen te gaan.

ANDREAS : We zetten haar buiten op schildwacht. Zij moeten ons waarschuwen als er gevaar dreigt.

MATHIAS : Ik zou ook graag buiten op schildwacht staan. Ik werk hier op de boerderij. Als boer Frijns gewekt wordt, dan is de kans groot dat hij mij herkent.

VADER : Ik blijf ook liever buiten.

OOM : Stelletje bangeriken... Of doen jullie dat om samen met Katrijn te kunnen zijn?

BUURMAN : In dat geval sta ik op schildwacht. (*Gelach*)

OOM : Katrijn en Mathias houden buiten de wacht. Fluit op jullie vingers als er gevaar dreigt.

ANDREAS : Ik heb nog wat meegebracht voor wie naar binnen gaat. (*Hij haalt wat materiaal uit zijn weitas.*) Dit is voor jou. (*Hij geeft een kap met hoorns aan Mees.*)

BUURMAN : Hola, ga jij van mij een hoorndrager maken?

BUURVROUW : Wees gerust, dat ben je al. (*Gelach*)

ANDREAS : Voor jou heb ik dit meegebracht. (*Hij geeft een pruik aan vader. Hij zet die op.*)

VADER : Ik had liever een borrel gehad.

BUURVROUW : Amai, wat een knappe gast, mag hij niet met mij op schildwacht staan? (*Andreas haalt een pan boven.*)

MATHIAS : Gaan we een kampvuur maken?

ANDREAS : Nee, met het roet van de pan kunnen Baltus en Arnold hun gezicht zwart maken.

OOM : Hoe ga jij je vermommen?

ANDREAS : Ik bind deze doek voor mijn mond. Als er binnen iets moet gezegd worden, dan doe ik dat wel. Door die doek voor mijn mond kunnen ze mijn stem niet herkennen.

ARNOLD : Jij hebt alles wel zeer nauwkeurig voorbereid. Je zou zeggen dat jij al meer ingebroken hebt.

ANDREAS : (*Raadselachtig lachend*) Wie weet...

(*Ze vermommen zich, terwijl tekst.*)

MATHIAS : Wat doen we als we hun geld niet vinden?

BUURMAN : Zoeken...

ARNOLD : We hebben niet heel de nacht de tijd.

ANDREAS : Dan wekken we de slachtoffers. Ik ken vanuit het leger enkele trucjes om mensen aan het praten te krijgen.

VADER : Er is afgesproken dat we geen geweld zouden gebruiken.

ANDREAS : Bange wezel...

OOM : Joannes heeft gelijk. We mogen geen risico's nemen. Als we geweld gebruiken, dan staat heel Maaseik in rep en roer. De schout zal ons dan ook kost wat kost willen vinden.

BUURMAN : Er zal geen geweld nodig zijn, want alles zal goed gaan.

VADER : Daar ben ik nog niet zo zeker van.

OOM : We moeten erop letten dat we elkaars naam niet noemen. We noemen elkaar gezellen of kameraden.

ANDREAS : Maak geen licht! We hebben genoeg lantaarns. Wordt boer Frijns wakker, dan denkt hij dat we met zoveel zijn dat hij zich wel gedeisd zal houden.

VADER : Wat doen we als er toch iets fout loopt?

OOM : Wat kan er nu fout lopen?

BUURVROUW : Een van de bewoners die alarm slaat bijvoorbeeld.

ANDREAS : Dan is het ieder voor zich.

VADER : Hoe bedoel je?

ANDREAS : Dan vlucht je zo snel je kan. Afspraak hier aan de driesprong.

ARNOLD : En wat als er een van ons gepakt wordt?

OOM : Die moet zwijgen als vermoord.

VADER : Die wordt vermoord, zal je bedoelen. Als je blijft zwijgen, dan komt de beul en die laat je alles bekennen, ook dingen die je niet gedaan hebt.

OOM : *(Hij neemt een slok van zijn veldfles en geeft die daarna aan Mathias.)* De duivel mag me komen halen als ik een van jullie verraad.

MATHIAS : *(Hij drinkt eerst en geeft dan de fles aan Andreas.)* De duivel mag mij de nek breken.

ANDREAS : *(Na slok)* Ik zweer dat ik niemand zal verraden. *(Hij geeft de fles aan de buurvrouw.)*

BUURVROUW : Ik ook! *(Zij geeft de fles aan haar man.)*

BUURMAN : Al draait de beul mijn armen en benen eraf... ik zwijg! *(Hij geeft de fles aan Arnold.)*

ARNOLD : *(Slok)* Ik ook! *(Hij geeft de fles aan vader.)*

VADER : *(Minder overtuigend)* Ik ook...

BUURVROUW : *(Wanneer oom de veldfles weer wil wegsteken)* Geef die fles maar aan mij. De schildwachten zullen er wel op letten, he Mathias?